

1. Interpelácia poslanca Národnej rady Slovenskej republiky M. Svrčka na ministra obrany Slovenskej republiky J. Naďa podaná 2. februára 2022 vo veci Dohody o spolupráci v oblasti obrany medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických

Miloš Svrček
Poslanec NR SR,
Podpredseda poslaneckého klubu SME RODINA

KANCELÁRIA PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 02 -02- 2022		
Číslo spisu: PRED-29/1012		
Listy: 10/ -	Prílohy: -	
RZ	ZH	LU

Bratislava, 2. 02. 2022

Vážený pán minister,

V súlade s čl. 80 Ústavy Slovenskej republiky a § 129 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov si Vám dovoľujem podať nasledovnú interpeláciu:

V nadväznosti na vašu účasť na zasadnutí poslaneckého klubu hnutia SME RODINA, ktoré sa uskutočnilo v utorok dňa 25. 1. 2022 k Dohode o spolupráci v oblasti obrany medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických Vám chcem poďakovať za vecnú a slušnú diskusiu. Ako ste nám uviedli vo vašom úvodnom vystúpení v rámci rokovania klubu, Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou USA upravuje právne postavenie a podmienky prítomnosti príslušníkov ozbrojených síl USA ich rodinných príslušníkov a dodávateľov USA, ako aj iné osoby, ktoré sa podieľajú na plnení úloh ozbrojených síl USA. Rozumiem Vašmu zámeru, aby Dohoda upravovala oblasti súvisiace s realizáciou vzájomne dohodnutých modernizačných projektov obrannej infraštruktúry SR, či prístupu USA do dohodnutých zariadení a priestorov obrannej infraštruktúry SR.

Keďže Dohoda o spolupráci v oblasti obrany (Defense Cooperation Agreement) je rámcová dohoda pre realizáciu spolupráce v oblasti obrany, ktorú USA ponúkajú svojím partnerom (vrátane investícií vlády USA do obranných spôsobilostí a infraštruktúry partnera), načrtávajú sa nám viaceré otázky, ktoré by mali byť vecne vysvetlené nielen ústne, ale aj písomne. Chápem Vaším argumentom, že je to podľa Vás štandardná zmluva medzi spojencami NATO - 17 členských krajín EÚ a zároveň členov NATO má uzatvorenú DCA alebo obdobnú statusovú dohodu, vrátane Maďarska, Poľska, Rumunska, Bulharska a pobaltských krajín. V nadväznosti na uvedené by som Vás chcel preto požiadať o zodpovedanie najrelevantnejších otázok, ktoré vznikli v posledných týždňoch po ukončení procesu medzirezortného pripomienkového konania. Zámerom získania týchto odpovedí, ktoré budú poskytnuté z vašej strany je smerovanie diskusie na pôde NR SR vo vecnej rovine tak, aby sme mali k dispozícii čo najväčšie množstvo údajov.

Je nepochybné, že návrh Dohody musí byť v súlade s ústavnými rámcami a verejným záujmom oboch zmluvných strán Dohody, v danom prípade nielen Spojených štátov amerických ale aj s Ústavou Slovenskej republiky a so záujmami štátu - Slovenskej republiky v rámci európskeho priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, upravených Chartou Európskej únie a Zmluvou o Európskej únii. Z materiálu vyplýva, že predmetom navrhovanej Dohody je snaha posilniť spoluprácu Slovenskej republiky a Spojených štátov amerických v oblasti obrany a v rámci Severoatlantickej aliancie a vytvoriť právny rámec pre rozšírené a prehĺbené partnerstvo, rozvoj obranných spôsobilostí, obranného plánovania a vojenského výcviku Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Uzatvorenie tejto Dohody v zmysle predkladacej správy má posilniť bezpečnosť a obranu Slovenskej republiky.

V rámci medzirezortného pripomienkového konania bolo zo strany Generálnej prokuratúry SR (ďalej len „GP“) vznesených celkovo 35 zásadných pripomienok. Zaregistroval som, že zo strany MO SR bolo mediálne prezentované, že z 35 vznesených zásadných pripomienok sa 27 vôbec netýka vecnej pôsobnosti GP a GP ani nedisponuje odbornou spôsobilosťou obsahovo riešiť uvedené oblasti. Zároveň ste uviedli, že na základe odborných stanovísk expertov rezortov obrany a zahraničných vecí na problematiku medzinárodných vzťahov a medzinárodného práva a tiež na základe rokovaní s ďalšími dotknutými inštitúciami ste sa s pripomienkami GP nestotožnili a dokument ponechávate v pôvodnom znení. V nadväznosti na uvedené však niektoré pripomienky GP vytvárajú stále otázky a z uvedeného dôvodu by som Vás preto chcel požiadať o vaše vyjadrenie, aké sú vaše vecné fakty, ktorými viete vyvrátiť pochybnosti, ktoré vytvárajú pripomienky na uvedenú zmluvu zo strany GP.

V nadväznosti na vyššie uvedené skutočnosti by som sa Vás preto chcel spýtať:

1. K čl. 17 ods. 1 návrhu Dohody, ktorý znie: *„Príslušníci ozbrojených síl USA a závislé osoby nie sú povinné na území Slovenskej republiky platiť žiadne dane vrátane DPH, poplatky, licenčné poplatky ani podobné poplatky z nákupu, vlastníctva, držby, používania, vzájomného prevodu, alebo prevodu v súvislosti s úmrtím, ich hmotného hnutelného majetku dovezeného na územie Slovenskej republiky alebo tam nadobudnutého pre vlastnú osobnú potrebu. Oslobodenie od dane sa realizuje, ak je to možné, v mieste nákupu, alebo prostredníctvom vrátenia dane do tridsiatich (30) dní od podania žiadosti, v súlade so vzájomne dohodnutými postupmi stanovenými vo vykonávacom dojednaní. Príslušníci ozbrojených síl USA a závislé osoby, ktoré na území Slovenskej republiky vlastnia alebo používajú zariadenia na príjem zvukového a televízneho vysielania a zariadenia na internetové pripojenie, sú oslobodené od daní, poplatkov, licenčných poplatkov a podobných poplatkov spojených s takýmto používaním alebo vlastníctvom. Motorové vozidlá vo vlastníctve príslušníkov ozbrojených síl USA a závislých osôb budú oslobodené od slovenských cestných daní, registračných alebo licenčných poplatkov a podobných poplatkov, nie však od platenia mýta za používanie ciest, mostov a tunelov plateného širokou verejnosťou.“*

K uvedenému zneniu výhrady spočívali v tom, že sa zavádza dvojaký prístup v hrubom rozpore s ústavnými princípmi Slovenskej republiky. GP nenamietala, že časť poplatkov a daní môže byť predmetom oslobodenia, nie však generálne oslobodenie „príslušníkov ozbrojených síl USA a závislých osôb“ od daní a poplatkov. Nie je zrejmé prečo napr. vojaci, resp. ich rodinní príslušníci USA, ktorí v podstate budú vykonávať služobný pomer obdobný služobnému alebo pracovnému pomeru domáceho obyvateľstva, by nemali platiť DPH a pod. Predmetom ďalšieho posudzovania by mala byť presná špecifikácia jednotlivých daní a poplatkov, ktoré by neboli predmetom platieb s výstižným odôvodnením. Je potrebné uviesť, že aj táto formulácia ide nad rámec čl. 10 zmluvy NATO SOFA a to v prospech USA a v neprospech SR. **Ako nazeráte na uvedenú pripomienku a je možnosť zavedenia presnej špecifikácie daní a poplatkov? Ide o bežnú zaužívanú prax v rámci diplomatickej zvyklosti?**

2. K čl. 30 ods. 3 - *„Počiatočné obdobie platnosti tejto Dohody je desať (10) rokov. Po počiatočnom období zostáva Dohoda platná, ale ktorákoľvek zo Strán ju môže vypovedať s 1-ročnou výpovednou lehotou písomným vyhlásením zaslaným druhej Strane diplomatickou cestou.“*

Týmto sa ustanovuje podľa GP nemožnosť vypovedania zmluvy v lehote prvých 10 rokov. Odsek 3 preto navrhli upraviť tak, aby táto možnosť existovala v prípade závažných alebo opakovaných porušení „acquis NATO“ a Dohody ktoroukoľvek zmluvnou stranou. Môžu nastať také závažné porušenia zmluvy stranami Dohody, že táto možnosť by mala byť zakotvená od počiatku existencie Dohody. **Bolo by podľa vás možné, aby došlo k upraveniu možnosti vypovedania zmluvy tak, aby sa dala vypovedať aj v počiatočnom období platnosti 10 rokov?**

3. V čl. 3 ods. 3 návrhu Dohody navrhuje GP doplniť text o ďalšiu vetu, v ktorej bude vyjadrené, že slovenské orgány (ako vyjadrenie suverenity štátnej moci Slovenskej republiky) majú právo na výsostnom území Slovenskej republiky skontrolovať rozmiestnený materiál USA, a to v čase a rozsahu určenom po predchádzajúcej dohode s ozbrojenými silami USA. Ide o právo výkonu suverenity a zvrchovanosti štátu, kde žiadny suverénny štát by nemal dovoliť, aby cudzie ozbrojené zbory na jeho území skladovali vojenský a iný materiál bez možnosti výkonu štátnej moci spočívajúcej v kontrole množstva uvedeného materiálu, resp. tak, ako sa navrhuje Dohodou, aby bolo podľa GP zamedzené právo Slovenskej republiky na kontrolu vojenského materiálu uskladneného na území Slovenskej republiky cudzou mocou, hoci aj spriateleneho štátu a člena NATO. Pokiaľ ide o zabezpečenie prístupov na pozemky, vrátane tých v súkromnom vlastníctve, išlo by podľa predmetnej pripomienky GP o nepatričné a nedovolené zásahy do ústavných práv a práva EÚ, ktorým je Slovenská republika viazaná a pred ktorým bilaterálna dohoda nemôže mať prednosť. Podľa GP nie je riešená otázka princípu čo najmenej invazívneho zásahu a tak isto ani otázka odplaty za prístup, resp. užívanie pozemkov a zariadení, náhrada škody a pod. pre dotknuté fyzické osoby a právnické osoby. Z poslednej vety tiež vyplýva bezplatne užívanie majetku, ktorý nie je vo vlastníctve SR, ale iných - tretích subjektov. Uvedeným ustanovením by sa podľa GP Slovenská republika zaviazala obmedziť výkon vlastníckych práv nielen samosprávy, ale aj fyzických a právnických osôb. Z čl. 3 ods. 3 navrhla preto GP vypustiť písm. b), nakoľko ozbrojené sily USA nemôžu vyžadovať, hoci len dočasný prístup a využitie súkromných pozemkov a zariadení fyzických a právnických osôb SR bez primeranej náhrady. Podľa GP ide o hrubý rozpor s Ústavou SR a právom EÚ, ak by orgány cudzieho štátu mali mať možnosť zasahovať do vlastníckych práv fyzických a právnických osôb v Slovenskej republike. Zároveň v čl. 3 ods. 3 navrhla GP vypustiť vetu „Toto sprostredkovanie sa vykoná bez toho, aby ozbrojeným silám USA alebo dodávateľom USA vznikli náklady“. Tieto by v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou nepochybne musela znášať Slovenská republika. **Aký je Váš postoj pán minister k týmto prípadným zmenám a doplneniam návrhu dohody, že slovenské orgány (ako vyjadrenie suverenity štátnej moci Slovenskej republiky) majú právo na výsostnom území Slovenskej republiky skontrolovať rozmiestnený materiál USA, a to v čase a rozsahu určenom po predchádzajúcej dohode s ozbrojenými silami USA?**

4. K čl. 4 ods. 1 - „*Pri plnom rešpektovaní suverenity a zákonov Slovenskej republiky môžu ozbrojené sily USA prepravovať, rozmiestňovať a skladovať obranné zariadenia, zásoby a materiál (ďalej len „rozmiestnený materiál“)* v dohodnutých zariadeniach a priestoroch a na iných miestach podľa vzájomnej dohody. Strany alebo ich výkonní zástupcovia konzultujú činnosti podľa tohto článku v potrebnom rozsahu.“

Podľa GP ide o veľmi široký, vágny pojem (obránné zariadenia, zásoby a materiál). Predmetom dohody by mala byť presnejšia špecifikácia druhu zbraní, ich typové označenie s dôrazom na to, či ide o konvenčné zbrane, jadrové zbrane a pod., prípadne tiež exaktné vylúčenie vybraných

typov vojenského materiálu a zbraní podľa platných medzinárodných zmlúv (napr. chemické, biologické zbrane, kazetové bomby, atď.) a tiež v kontexte zabezpečenia strategickej bezpečnosti SR z pohľadu výskytu konkrétnych typov vojenského materiálu a zbraní na území SR (zvýšenie rizika pre ciele zneškodnenie takýchto skladov v prípade vojenského konfliktu z vonku). Tak isto by mali mať podľa GP slovenské orgány možnosť určiť maximálny počet zbraní a konkrétne typy, či druhy, ktoré sa budú nachádzať na jej území. Z uvedeného dôvodu navrhla GP predmetný odsek doplniť slovami: „*Minister obrany SR s predchádzajúcim súhlasom vlády SR určí druh, typ a maximálny počet zbraní, ktoré môžu ozbrojené sily USA prepravovať, rozmiestňovať a skladovať na území SR*“. Samotný pojem „zbraní“ bude nadväzovať na presnú špecifikáciu určenú podľa prvej vety. Je to podľa GP potrebné aj vzhľadom k zvýšeniu rizika v situácii, ak by v budúcnosti vznikol vojenský konflikt, pričom útoky zo strany nepriateľa sú vždy zamerané na ciele v určitej postupnosti, od infraštruktúry, inžinierskych sietí, vojenských základní podľa druhu vojenských zariadení na nich umiestnených (nosiče – skladiská jadrových zbraní a pod.). Môže to mať podľa GP vplyv na predpoveď možných cieľov útoku nepriateľa na územie Slovenskej republiky a teda možnosť predvídať potrebné akcie slovenských orgánov (napr. prípravy na evakuáciu obyvateľstva z ohrozených zón, posilnenie skladísk civilnej obrany určitými prostriedkami a pod.). **Uvedené považuje GP za zásadnú podmienku v záujme ochrany obyvateľstva a preto by som Vás chcel požiadať o vyjadrenie ako nazeráte na dané možnosti úpravy dohody.**

5. K čl. 4 ods. 2 ktorý znie: „*Ozbrojené sily USA vopred informujú slovenského výkonného zástupcu o typoch, množstvách a harmonogramoch dodávok tohto rozmiestneného materiálu, ktorý majú ozbrojené sily USA v úmysle prepraviť alebo rozmiestniť na území Slovenskej republiky, ako aj o dodávateľoch USA, ktorí takéto dodávky uskutočňujú.*“.

V danom odseku navrhuje GP určiť lehotu na informovanie slovenského výkonného zástupcu, napr. 30 kalendárnych dní vopred. Ďalej, v nadväznosti na možnosť neobmedzeného práva na vývoz materiálu z územia Slovenskej republiky v zmysle znenia čl. 4 ods. 1 a ods. 3, je nutné (prehľad pohybu materiálu) podľa GP zakotviť povinnosť zmluvnej strany informovať slovenského výkonného zástupcu aj o vývoze materiálu z územia SR, a teda uvedený odsek navrhuje GP doplniť vetou: „*Ozbrojené sily USA vopred v lehote najmenej troch kalendárnych dní informujú slovenského výkonného zástupcu o typoch, množstvách a harmonogramoch vývozu rozmiestneného materiálu, ktorý sa má vyviezť z územia Slovenskej republiky.*“. **Aký je Váš postoj pán minister k týmto prípadným zmenám a doplneniam návrhu dohody?**

6. K čl. 4 ods. 3: „*Rozmiestnený materiál ozbrojených síl USA a zariadenia alebo ich časti určené na skladovanie takéhoto rozmiestneného materiálu budú využité výlučne na použitie ozbrojenými silami USA. Ozbrojené sily USA budú mať výlučnú kontrolu nad prístupom k takémuto rozmiestnenému materiálu, jeho používaním a nakladaním s ním a budú mať neobmedzené právo kedykoľvek takýto rozmiestnený materiál vyviezť z územia Slovenskej republiky.*“.

Tento odsek uprednostňuje podľa GP právo na kontrolu len jednej zmluvnej strane a preto má za to, že v rámci vyváženia vzájomných práv je nutné slovenskému výkonnému zástupcovi, resp. inému inšpekčnému orgánu, umožniť kedykoľvek, bezodkladne a s úplným prístupom vykonať kontrolu zbraní, resp. určitého druhu zbraní (napr. jadrových, tak ako to vyplýva z aplikovateľných medzinárodných zmlúv). USA ako zmluvná strana to akceptovala v obdobných zmluvách uzatvorených s inými štátmi (napr. Turecko – kontrola jadrových zbraní

zo strany tureckých orgánov). Z tohto dôvodu navrhuje GP v odseku 3 pripojiť vetu, ktorá znie: „Slovenský výkonný zástupca, resp. iný subjekt určený vládou SR, môže kedykoľvek, bez udania dôvodu vykonať kontrolu rozmiestneného materiálu, jeho používanie a nakladanie s ním v dohodnutých zariadeniach a priestorov alebo ich častí, ktoré boli poskytnuté na výhradné použitie ozbrojenými silami, alebo spoločne používanými ozbrojenými silami USA a Ozbrojenými silami SR.“. Súčasne navrhuje GP vypustiť v druhej vete slovo „výlučnú“. Závažné porušenie Dohody by malo byť podľa GP dôvodom na jej vypovedanie pred lehotou 10 rokov. **Aký je Váš postoj pán minister k týmto prípadným zmenám a doplneniam návrhu dohody?**

7. K čl. 5 ods. 2 : „Ozbrojené sily USA vrátia ako výhradný a nezaťažený majetok Slovenska akékoľvek dohodnuté zariadenie alebo priestor alebo akúkoľvek ich časť vrátane budov, nepremiestniteľných stavieb a montovaných sústav postavených ozbrojenými silami USA, hneď ako ich ozbrojené sily USA prestanú používať, a v prípade, že Spojeným štátom tým nevzniknú žiadne náklady. Strany alebo ich výkonní zástupcovia budú vzájomne konzultovať podmienky vrátenia akéhokoľvek dohodnutého zariadenia alebo priestoru vrátane náhrady za vzájomne určenú zostatkovú hodnotu vylepšení alebo výstavby, ktoré uskutočnili Spojené štáty.“.

Tento odsek je podľa GP v zrejmom rozpore s čl. 3 ods. 5 návrhu Dohody, v zmysle ktorého sa Slovenská republika zaviazala poskytnúť nehnuteľnosti bezodplatne, a na druhej strane v prípade ich zhodnotenia druhou stranou je povinnosť uvedené zhodnotenie preplatiť. Tak isto nie je riešená podľa GP otázka náhrady škody na majetku Slovenskej republiky, ak užívaním nad mieru obvyklých okolnostiam dôjde k znehodnoteniu majetku Slovenskej republiky, prípadne k dlhodobej ekologickej škode (napr. z úniku látok, ktoré budú dlhodobo nepriaznivé pre prírodu a zdravie človeka, napr. v rámci „skládky“), teda druhá zmluvná strana nie je viazaná náhradou takto znehodnoteného majetku. **Je podľa Vás možné, aby sa uvedené do návrhu Dohody doplnilo?**

8. K čl. 7 ods. 2: „V súlade s NATO SOFA nebude Slovenská republika požadovať pasy alebo víza na vstup na územie a výstup z územia Slovenska pre príslušníkov ozbrojených síl, ktorí sú držiteľmi požadovaného preukazu totožnosti a platného rozkazu na presun. Okrem toho Slovenská republika nebude požadovať víza na vstup na územie alebo výstup z územia Slovenskej republiky pre príslušníkov civilnej zložky, závislé osoby a dodávateľov USA, ktorí sú držiteľmi platného cestovného pasu a identifikačného preukazu Ministerstva obrany USA, rozkazu na presun alebo poverenia vydaného príslušným orgánom Spojených štátov potvrdzujúcich ich status.“.

GP navrhuje vypustiť slová „a dodávateľov USA“, a to z dôvodu nepresnej špecifikácie týchto osôb a nahradiť ju textom v súlade s čl. 3 ods. 2 a 3 zmluvy NATO SOFA. GP je toho názoru, že v súčasnej dobe neexistuje žiadny naliehavý alebo iný závažný dôvod na inú úpravu, než je uvedená v NATO SOFA. **Je podľa Vás možné, aby sa uvedené z návrhu Dohody vypustilo?**

9. K čl. 9 ods. 1 - Návrh Dohody považuje GP za nelogický aj v požiadavke, aby slovenské orgány na jednej strane mali uznávať registráciu a udeľovanie preukazov vojenskými a civilnými orgánmi USA na motorové vozidlá a prívesy ozbrojených síl USA, ktoré sú v osobnom vlastníctve alebo prevádzke členov ozbrojených síl a ich civilného personálu, dodávateľov USA a závislých osôb a zároveň sa v návrhu Dohody vyžaduje, aby na žiadosť orgánov ozbrojených síl USA slovenské orgány vydávali bezplatne poznávacie značky pre služobné, netaktické vozidlá a civilné poznávacie značky, ktoré sa nebudú odlišovať od poznávacích značiek vydaných slovenským obyvateľom, pre súkromné motorové vozidlá

príslušníkov ozbrojených síl, dodávateľov USA a závislé osoby. Takáto úprava je podľa GP v zásadnom rozpore s vnútroštátnymi právnymi predpismi Slovenskej republiky.

Pokiaľ ide o služobné, netaktické vozidlá a civilné vozidlá, tie predsa majú podľa GP svoje vlastné - americké poznávacie značky. Ozbrojené sily USA nemôžu mať na území SR (na základe ich žiadostí v zmysle návrhu) také postavenie, ako majú pri používaní služobných a civilných poznávacích značiek slovenské bezpečnostné orgány (napr. Slovenská informačná služba, Vojskové spravodajstvo, polícia Slovenskej republiky a pod.). Tretia veta čl. 9 ods. 1 návrhu Dohody je podľa GP zrejme nesprávna v tom, že by registráciu a postup pri vydávaní preukazov k motorovým vozidlám (teda aj k civilným evidenčným značkám – „ŠPZ“ vozidiel) zo strany Slovenskej republiky mala vykonávať Vojsková polícia Slovenskej republiky, nakoľko takéto oprávnenia má a toto zabezpečuje v zmysle platnej právnej úpravy Policajný zbor Slovenskej republiky. **Aký je Váš názor na danú pripomienku?**

10. K čl. 9 ods. 2 - Znenie čl. 9 ods. 2 je podľa GP nejasné „*USA prijímajú primerané bezpečnostné opatrenia vo vzťahu k motorovým vozidlám a príviesom, ktoré registrovali alebo povolili alebo ktoré používajú ozbrojené sily USA na území Slovenskej republiky*“, nakoľko je príliš vágny a z neho nevyplýva, čo predkladateľ daným ustanovením sleduje. Napríklad, čo sa rozumie textáciou „*prijímajú primerané bezpečnostné opatrenia*“. Zároveň tu podľa GP chýba vyjadrenie povinnosti pre ozbrojené sily USA dodržiavať pravidlá a predpisy o cestnej premávke platné na území SR, keď už je upravená povinnosť dodržiavania zákonov o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. **Zaujímalo by ma v danom kontexte, čo je cieľom daného ustanovenia a aká je podstata zámeru pri predmetnom ustanovení.**

11. K čl. 2 ods. 3 - V uvedenom prípade návrh Dohody ide podľa GP nad rámec zmluvy NATO SOFA vo vzťahu k rozšíreniu okruhu osôb definovaných ako „civilná zložka“, chýba bližšia definícia pojmu neslovenská nekomerčná organizácia (napr. organizácia v rámci pôsobnosti rezortu Ministerstva obrany USA, vlády USA, resp. iných organizácií a pod.). GP má za to, že nie je nutné rozširovať všeobecné ustanovenia zmluvy NATO SOFA vo vzťahu k obsahu pojmu „civilná zložka“, nakoľko táto je dostatočne definovaná a uvedené navrhujeme vypustiť z obsahu návrhu Dohody. **Aký je Váš názor na danú pripomienku?**

12. K čl. 12 ods. 1 návrhu Dohody, ktorý znie: „*Slovenská republika uznáva osobitnú dôležitosť disciplinárnej kontroly ozbrojených síl USA nad jej príslušníkmi a vplyv, ktorý má taká kontrola na operačnú pripravenosť. Slovenská republika preto na žiadosť Spojených štátov a na podporu svojho záväzku o vzájomnej obrane týmto uplatňuje svoju suverénnu diskrečnú právomoc vzdať sa svojho prednostného práva na výkon trestnej právomoci podľa článku VII odseku 3 písm. c) NATO SOFA. V konkrétnych prípadoch trestných činov, ktoré majú pre Slovenskú republiku osobitný význam, môžu slovenské orgány toto vzdanie sa právomoci odvolať, a to písomným vyhlásením, ktoré sa predkladá príslušnému orgánu ozbrojených síl USA najneskôr do tridsiatich (30) dní od prijatia oznámenia uvedeného v odseku 2 tohto článku. Slovenské orgány môžu predložiť vyhlásenie aj pred prijatím tohto oznámenia.*”.

GP predmetné ustanovenie navrhuje celé úplne vypustiť a nahradiť ho štandardom zmluvy NATO SOFA. Podľa GP neexistuje žiadny rozumný dôvod na vzdanie sa prednostného práva na výkon trestnej právomoci zo slovenskej strany, upraveného podľa článku 7 ods. 3 písm. c) NATO SOFA. Práve naopak, čl. 7 ods. 3 písm. c) NATO SOFA v dostatočnej miere a štandardným spôsobom poskytuje riešenie otázky trestnej právomoci. Ako konštatuje GP, je potrebné podotknúť, že USA je súčasťou NATO a je rovnako predmetným „acquis NATO“ viazaná. Právna úprava trestnej a disciplinárnej jurisdikcie medzi zmluvnými stranami by sa

mala riadiť štandardne, a to čl. VII NATO SOFA, pričom uvedená úprava má viac znakov rovnoprávneho postavenia ako navrhovaná úprava, ktorou by došlo k automatickému zbaveniu sa jurisdikcie Slovenskej republiky v prospech USA, pričom treba mať na zreteli zvrchovanosť Slovenskej republiky. Vzdanie sa trestnoprávnej jurisdikcie, tak ako to vyplýva z čl. 11 návrhu predmetnej dohody je podľa GP nebezpečným precedensom, ktorý nemá obdobu v histórii slovenského štátu. Tak z predkladacej správy, ako ani zo samotnej Dohody nevyplýva, akým spôsobom chcú kompetentné orgány Slovenskej republiky chrániť Ústavou SR garantované práva fyzických osôb, štátnych občanov SR, v prípade porušovania trestnoprávnych noriem príslušníkmi ozbrojených síl USA nachádzajúcimi sa na území Slovenskej republiky. K takýmto prípadom došlo podľa GP opakovane v iných krajinách, ktoré mali uzavreté obdobné zmluvy a Slovenská republika by nemala byť k tak zásadným otázkam, ako sú otázky jurisdikcie ľahostajná a tam, kde je to náležité, mala by sa zo zverejnených prípadov iných krajín poučiť. **V tejto súvislosti by ma zaujímal Váš názor pán minister na danú pripomienku a viete mi zagarantovať vecnými faktami, že naša krajina sa trestnoprávnej jurisdikcie nevzdá?**

13. K čl. 12 ods. 4 - Čl. 12 ods. 4 návrhu Dohody navrhuje GP doplniť o druhú vetu, v ktorej sa uvedie, že v trestných veciach príslušníkov ozbrojených síl USA podľa čl. 12 návrhu Dohody, v ktorých si slovenské orgány vyhradia svoju právomoc, nemôžu ozbrojené sily USA bez súhlasu slovenských orgánov, príslušníkov ozbrojených síl USA alebo závislé osoby, podozrivé zo spáchania trestnej činnosti, premiestniť z územia SR do cudziny. **Aký je Váš názor na danú pripomienku o možné doplnenie predmetného ustanovenia?**

14. K čl. 13 ods. 2 - „Príslušník ozbrojených síl USA alebo závislá osoba, ktorú slovenské orgány vyšetrojú, alebo sa voči nej vedie súdne konanie, zotrvá alebo bude umiestnená pod kontrolu orgánov ozbrojených síl USA, ak o to tieto orgány požiadajú, až do ukončenia všetkých súvisiacich súdnych konaní (vrátane odvolacieho konania). V takýchto prípadoch orgány ozbrojených síl USA zaručia, aby sa na týchto konaniach zúčastnil príslušník ozbrojených síl a vynaložia maximálne úsilie na zabezpečenie prítomnosti príslušníka civilnej zločky alebo závislej osoby pred slovenskými orgánmi v konaní, ktoré môže vyžadovať prítomnosť tejto osoby. Ak sa slovenské súdne konania neukončia do jedného (1) roka od ich začatia, povinnosť orgánov ozbrojených síl USA podľa tohto odseku zaniká. Na žiadosť slovenských orgánov môže byť táto lehota predĺžená podľa dohody medzi orgánmi ozbrojených síl USA a príslušnými slovenskými orgánmi. Ozbrojené sily USA posúdia danú žiadosť s porozumením.“

GP navrhuje uvedené znenie úplne vypustiť. Inštitút väzby by sa mal podľa GP riadiť jurisdikciou strany, ktorá realizuje trestné konanie v zmysle zásad čl. 7 zmluvy NATO SOFA (výlučná, resp. súbežná jurisdikcia). Inak môže podľa GP nastať dvojkoľajnosť spočívajúca v trestnom stíhaní realizovanom slovenskými orgánmi a „väzbou“ – umiestnením obvinenej osoby pod kontrolu orgánov ozbrojených síl USA, čo značne sťažuje konanie OČTK, resp. môže dôjsť k samotnému zmareniu trestného konania. Sú verejne známe prípady (Japonsko, Rumunsko), kde pri trestných činoch voči občanom týchto štátov boli páchatelia repatriovaní pred ukončením vyšetrovania, resp. vyšetrovanie bolo ukončené na území druhej zmluvnej strany s trestami nepomerne nízkymi oproti domácej právnej úprave a pod. **Ako nazeráte pán minister na daný návrh vypustenia predmetného článku? Viete poskytnúť vecné podklady k tomu, aby došlo k rozptýleniu pochybností o možnom sťažení konania OČTK?**

15. K čl. 14 ods. 1 návrhu Dohody, ktorý znie: „*Orgány ozbrojených síl USA zodpovedajú za udržiavanie disciplíny a poriadku v ozbrojených silách USA a na tento účel môžu vykonávať policajné právomoci v dohodnutých zariadeniach a priestoroch alebo priestoroch, v ktorých sa inak môžu nachádzať ozbrojené sily USA, ako je stanovené v článku VII odseku 10 NATO SOFA. V oblastiach, ktoré spoločne využívajú ozbrojené sily USA a SR, sa príslušné orgány vo výkone dozoru policajných právomocí vzájomne koordinujú.*”.

Uvedenú časť navrhuje GP vypustiť, keďže podľa ich názoru samotná úprava daná čl. VII ods. 10 zmluvy NATO SOFA je dostatočná. V prípade schválenia takto navrhovaného znenia bude podľa ich názoru rozšírená policajná právomoc orgánov ozbrojených síl USA z hľadiska miestnej príslušnosti na akékoľvek miesto na území SR pri zachovaní podmienky prítomnosti príslušníkov ozbrojených síl USA. **Aký je Váš názor na danú pripomienku o možné vypustenie predmetného ustanovenia?**

16. K čl. 14 ods. 2 návrhu Dohody: „*V úzkej koordinácii s príslušnými slovenskými orgánmi a s uznaním, že Slovenská republika má na svojom území výsostné právomoci v oblasti presadzovania práva, môžu ozbrojené sily USA povoliť využitie vojenskej polície ozbrojených síl USA na udržanie disciplíny a poriadku voči ozbrojeným silám USA v komunitách neďaleko vojenských zariadení a priestorov, v ktorých sa nachádzajú ozbrojené sily USA.*“

Uvedený odsek navrhuje GP vypustiť ako celok, keďže dôvodom je podľa GP aj nekonkrétnosť miesta daného pojmom „v komunitách neďaleko vojenských zariadení“. Z pohľadu prevádzkových vlastností leteckej techniky (s ohľadom na rýchlosť vrtuľníkov a lietadiel) je pojmom „neďaleko vojenských zariadení“ možné v rámci desiatok minút obsiahnuť fakticky komunity kdekoľvek na celom území Slovenskej republiky. **Aký je Váš názor na danú pripomienku o možné vypustenie predmetného ustanovenia?**

17. K čl. 15 ods. 4 návrhu Dohody, ktorý znie: „*Príslušníci ozbrojených síl USA vrátane civilnej zložky nebudú postihovaní rozsudkom pre zmeškanie ani úkonmi, ktoré by poškodzovali ich záujmy, ak im služobné povinnosti alebo riadne schválená neprítomnosť dočasne bráni v účasti na občianskoprávnom konaní.*”

Uvedené ustanovenie navrhuje GP vypustiť, ide o zachovanie princípu rovnosti strán, pričom napr. ustanovenia § 274 a § 278 Civilného sporového poriadku umožňujú v rámci voľnej úvahy súdu akceptovať včasnosť a vážnosť okolností ospravedlnenia strany konania ako napríklad proklamované služobné povinnosti s neprítomnosťou na území Slovenskej republiky. **Aký je Váš názor na danú pripomienku o možné vypustenie predmetného ustanovenia?**

18. V čl. 24 ods. 2 prvá veta znie: „*Zamestnávanie miestnych civilných zamestnancov ozbrojenými silami USA neukladá ozbrojeným silám USA žiadne povinnosti v súvislosti so slovenskými zákonmi o sociálnom zabezpečení.*”

GP navrhuje, aby došlo k špecifikácii (napr. v predkladacej správe alebo doložke vplyvov), kto a akým mechanizmom, bude za slovenských civilných zamestnancov zamestnaných na území Slovenskej republiky ozbrojenými silami USA uhrádzať platby spojené v súvislosti so súčasne platným systémom sociálneho poistenia v Slovenskej republike, nakoľko z návrhu vyplýva, že takého osoby americkou stranou, pokiaľ ide o sociálne zabezpečenie (nemocenské, starobné,

invalidné poistenie), nebudú poistené. **V nadväznosti na uvedené by som sa preto chcel opýtať aký máte postoj k danému návrhu na špecifikáciu?**

19. K čl. 26: „*Dodávateľia USA sú vyňatí zo slovenských zákonov a právnych predpisov pokiaľ ide o podmienky ich zamestnania na výkon práce podľa zmlúv s ozbrojenými silami USA a pokiaľ ide o udeľovanie licencií a registráciu podnikateľských subjektov výlučne v súvislosti s poskytovaním tovarov a služieb ozbrojeným silám USA na území Slovenska. Takíto dodávateľia USA sú oslobodení od všetkých daní, vrátane dane z príjmov právnických osôb, spotrebných daní a dane z pridanej hodnoty, vyplývajúcich výlučne z dodania tovaru alebo služieb ozbrojeným silám USA alebo z výstavby zariadení pre ozbrojené sily USA. Takíto dodávateľia USA tiež nebudú podliehať akémukoľvek druhu dane z príjmov alebo zo zisku zo strany Slovenskej republiky alebo jej územných celkov na tú časť ich príjmov alebo zisku, ktorá plynie zo zmluvy alebo zo subdodávateľskej zmluvy s ozbrojenými silami USA.*”.

Uvedené ustanovenie podľa GP v absolútnej miere zbavuje dodávateľa USA akejkolvek povinnosti voči SR, pričom nie je zrejmé právne postavenie a štát pôvodu dodávateľa USA. Obdobne nie je zrejmé podľa GP, či ide napr. o komerčné spoločnosti, pri ktorých by takto definované práva vytvárali nerovnoprávne postavenie vo vzťahu k slovenským fyzickým alebo právnickým osobám. Uvedené ustanovenie je potrebné podľa GP úplne modifikovať a precizovať, nakoľko je podľa GP v rozpore nielen s daňovými princípmi SR ale potencionálne aj s veľkou reformou medzinárodného daňového systému, ktorý bol dokončený na pôde OECD v roku 2021, ktorým sa zabezpečilo, že nadnárodné spoločnosti budú od roku 2023 podliehať minimálnej sadzbe dane vo výške 15 %. Podľa GP ide o významnú dohodu, na ktorej sa dohodlo 136 krajín a jurisdikcií, ktoré predstavujú viac ako 90 % globálneho HDP nadnárodných spoločností na svete (vrátane strojárskych, či zbrojárskych spoločností, atď.), čím sa zabezpečí, že tieto firmy budú platiť spravodlivý podiel na dani bez ohľadu na to, kde pôsobia a vytvárajú zisky. **V nadväznosti na uvedené by som sa preto chcel opýtať aký máte postoj k danému návrhu na špecifikáciu a modifikáciu?**

20. K čl. 28 ods. 1 : „*Ozbrojené sily USA a dodávateľia USA budú môcť používať vodu, elektrickú energiu a ďalšie verejné služby na základe zmluvných podmienok, vrátane sadzieb alebo poplatkov, ktoré nie sú menej výhodné ako tie, ktoré majú za podobných okolností k dispozícii Ozbrojené sily SR alebo Slovenská republika, oslobodené od daní alebo iných vládných poplatkov. Náklady ozbrojených síl USA sa budú rovnať ich pomernému podielu na používaní týchto verejných služieb.*”.

Obdobne ako v čl. 17 a 26 návrhu Dohody je potrebné sa uvedenou právnou úpravou zaoberať podľa GP aj v nadväznosti na reciprocitu, eventuálne na vzájomné výhody s prihliadnutím na poskytované výhody ozbrojeným silám USA (napr. bezplatný nájom a pod.). Jedna zmluvná strana podľa GP disponuje benefitmi v plnej výške, a to na úkor druhej zmluvnej strany. Tak isto podľa čl. I písm. a) zmluvy NATO SOFA pojem „ozbrojené sily“ znamená personál patriaci k ozbrojeným silám. Vzniká tak podľa GP pri výklade tohto pojmu otázka, či uvedené oslobodenie sa bude vzťahovať aj na personál a jeho súkromnú spotrebu, pri prípadnom prenájme, ubytovaní a pod. mimo objektov ozbrojených síl USA, tak ako sa navrhuje. **V nadväznosti na uvedené by som sa preto chcel opýtať aký máte postoj k danej pripomienke GP?**

21. K čl. 29 ods. 3, ktorý znie: „*Spory a iné otázky, ktoré podliehajú konzultáciám v zmysle tejto Dohody, sa nepredložia žiadnemu vnútroštátnemu súdu ani žiadnemu medzinárodnému súdu, tribunálu alebo podobnému orgánu, ani žiadnej inej tretej strane.*”.

Uvedené ustanovenie vytvorí podľa GP slepú uličku v prípade sporu medzi zmluvnými stranami. Ak nedôjde ku vzájomnému konsenzu strán, z hľadiska práva sa „zakonzervuje“ reálny sporový stav, ktorý bude jednou stranou trvale vyhodnotený ako stav protiprávny. Podľa GP nebude možné legálnymi prostriedkami vymôcť prípadné porušenie zmluvy, zmeniť jej obsah a pod. Keďže zmluva je asymetrická, uvedené môže následne byť podľa GP výhodou pre druhú zmluvnú stranu, a to výhodou trvalou (počas účinnosti zmluvy). **V nadväznosti na uvedené by som sa preto chcel opýtať či by nebolo nanajvýš rozumné a potrebné vzájomne dohodnúť súdny alebo rozhodcovský orgán a riešenie možných sporov a uvedenú formuláciu nahradiť v plnom znení.**

Vážený pán
Jaroslav Nad'
Minister obrany SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava